

اخلاق مسئولیت آفرین است

مقدمه : اخلاق در عملکرد، رفتار، تصمیم گیریها، انتخابها، برخوردها و ارتباطات، مهم و تعیین کننده است به همین دلیل امروزه بحث اخلاقیات یکی از مباحث مهم در تمام حوزه ها است. اخلاق، هم خاستگاه دینی دارد و هم متأثر از عرف، فرهنگ، تاریخ و سایر پدیده های اجتماعی است. اخلاق به منزله یک گرایش انسانی ، به منزله یک ارزش فردی و اجتماعی در محیط کسب و کار به اخلاق حرفه ای نیاز هست ،دریک زمینه تخصصی اخلاق حرفه ای مطرح است در هیچ تشکیلاتی ،هیچ اقدام ،تصمیم وفعالیتی نیست که مسائل اخلاقی در آن نباشد. در هر تصمیم، انبوهی از مسایل اخلاقی را می توان رصد کرد اخلاق حرفه ای موجب ایجاد مزیت استراتژیک و رقابتی حرفه می شود هر موردی که جنبه های رقابتی را در کسب و کار خدشه دار نماید زمینه های فساد برای هر کسی ممکن است اتفاق بیافتد

تعریف اخلاق :

واژه اخلاق اصالتاً واژه‌ای عربی و جمع "خُلُق" و "خُلُق" است و این دو واژه که اشاره به یک مفهوم دارند، به معانی گوناگونی همچون خوی، طبع، نهاد، فطرت، سرشت، مزاج، عادت، مشرب، سیرت و طبیعت آمده‌اند (دهخدا، ۱۳۷۳؛ عمید، ۱۳۶۹)

علم اخلاق علمی است که دستورالعمل‌های کلی برای زیستن مقدس، متعالی و ارزشمند را مورد بحث قرار می‌دهد.

در اصطلاح «اخلاق مجموعه صفات روحی و باطنی انسان است» یا «علمی است که از ملکات و صفات خوب و بد و ریشه‌ها و آثار آن سخن می‌گوید».

غربی‌ها هم از علم اخلاق تعاریف مختلفی ارائه داده‌اند، مثلاً «علم اخلاق عبارت است از تحقیق در رفتار آدمی به آن گونه که باید باشد.» یا «مجموع قوانین رفتار که انسان به واسطه مراعات آن می‌تواند به هدفش برسد»

حرفه در فرهنگ وبستر (۱۹۶۱) ، چنین تعریف شده است:

- "پیشه ای که مستلزم وجود **دانشی تخصصی** است. و **پشتیبانی بلند مدت** و ژرف، شامل آموزش مهارتها و روشها و همچنین، اصول علمی، تاریخی و محققانه ای که بر آن مهارتها و روشها تاکید دارد. که با استناد به سازمان و تشکیلات یا اتفاق آراء و استانداردهای والای دستاوردها، رفتار و سلوک، همراه می شود و حرفه مندان خود را به مطالعاتی مستمر و نوعی کار متعهد می کند که نخستین مقصود آن ارائه خدمات عمومی است!"

تعریف حرفه در اصطلاح

جهان شاهد گسترش تخصص گرایی و حرفه مندی
حرفه: مجموعه ای از افراد متخصص و نهادهای تخصصی که در یک زمینه مشترک به فعالیت مشغولند، اصول کاری، ارتباط ها و منافع مشترک دارند.
مؤلفه های حرفه:

- ✓ دانش تخصصی
- ✓ تجربه نظام مند
- ✓ مهارت و توانایی
- ✓ نگرش متمایز
- ✓ مرام حرفه ای

ضرورت اخلاق حرفه ای در علوم کتابداری و اطلاع رسانی

- ✓ توجه به اخلاق پیش شرط پذیرش کتابداری به عنوان حرفه است
- ✓ کتابداری حرفه‌ای انسان مدار است
- ✓ کتابداری حرفه‌ای خدمت محور است
- ✓ رسیدن به کارکرد تعالی کتابخانه در گرو توجه به اخلاق است
- ✓ بهره‌وری و موفقیت حرفه در گرو اخلاق است
- ✓ معنویت سازمانی نیز در گرو تعالی اخلاق سازمان است.

آیا کتابداری و اطلاع رسانی از ویژگیهای اصلی يك حرفه برخوردار است یا

نه ؟

۱. مجموعه اي از دانش تخصصي و مهارتھاي فني.
۲. آموزش و تجربه اي رسمي .
۳. نظامنامه اخلاقي يا استاندارد رفتاري
۴. تعهد به ارائه خدمات عمومي
۵. سازماني رسمي براي حمايت از حرفه اي شدن
۶. اعطاي جواز به دست اندکاران .
۷. مقررات شديد و استانداردهاي سطح بالاي صلاحيتها
۸. اطمینان از ادامه کار بخاطر دیگران.

حرفه ای یا حرفه مند کیست؟

- ✓ فردی است که: عضو یک حرفه شغلی تخصصی و مشخص است،
- ✓ سایر اعضای آن حرفه را همتایان/همکاران خود می داند،
- ✓ قضاوت های حرفه ای خود را بر مبنای اصول و استانداردهای آن حرفه مطرح می کند،
- ✓ رفتارهای خود (کنش و واکنش) در محیط کار و حرفه را برپایه توافق همگانی (قواعد یا منشور اخلاق حرفه ای) تنظیم می کند

• برای توسعه اخلاق هر حرفه علمی و انسجام آن نیازمند سه عنصر است:

1. برنامه ای کلان برای توسعه
2. انجمن های حرفه ای
3. خط مشی اخلاقی به منزله یک فضیلت

ویژگیهای هفتگانه اخلاقی حرفه ای ها

- 1- **توکل حرفه ای** : ایمان و اعتقاد و باور نسبت به قدرتی فراتر از همه قدرتها که می تواند در اوج قله پیروزی و بالندگی (خطر غرور و سرمستی) و عمق دره شکست و درماندگی (خطر خودباختگی) کمک رسان انسان حرفه ای باشد .
- 2- **تعهد حرفه ای** : احترام به اخلاق و ارزشهای حرفه ای و رعایت همگی و همیشگی آنها و درك و رعایت اصول و رموز انسانی و حرفه ای .
- 3- **تخصص حرفه ای** : حاصل علم و تجربه که باعث بهره وری بیشتر و نتیجه گیری بهتر می شود .
- 4- **تعلق حرفه ای** : علاقه ، اشتیاق ، دلبستگی ، عشق ورزی ، انگیزه و روحیه حرفه ای که باعث شادابی ، پویایی ، امیدواری ، امیدآفرینیو بالندگی و برازندگی می شود و بزرگترین نیروها برای تحول در حرفه را بوجود می آورد .

ویژگیهای هفتگانه اخلاقی حرفه ای ها

- 5- تداوم حرفه ای : پایداری و ماندگاری در حرفه و حفظ ارتباطات با حرفه ای ها می باشد که سبب وسعت دید ، احاطه حرفه ای ، افزایش اعتبار و ایجاد حس اعتماد در مخاطبین می شود و در به پویو پیوند مناسب گذشته و حال و آینده مؤثر است
- 6- تحول حرفه ای : خون تازه ای در رگهای زندگی حرفه ای است که باعث طراوت ، شادابی ، اثربخشی ، ثمربخشی ، خلاقیت و نوآوری می شود . حرفه ای ها تحول گرا ، تحول آفرین و تحول پذیر هستند و از پویایی و تحول استقبال می کنند .
- 7- تکامل حرفه ای : یا همان توسعه ذهنی نتیجه کمال جویی همیشگی حرفه ای هاست و بالاترین سهم را در سبد حرفه ای بودن داراست . حرفه ای ها مسیر زندگی حرفه ای را با یادگیری ، تحقیق و مشورت به درستی طی می کنند تا خود را به اوج قله های پیشرفت برسانند

ابزارهاي نمايش وجوه اخلاقي سازمان

● آداب نامه (code of ethics).

● آئين نامه (regulation).

● منشور (charter). ياد آوري ميکند و نوع مسئوليت را 1-

حقوقی 2- اخلاقی

استراتژی اخلاق حرفه ای

- استراتژی اخلاق حرفه ای ، در حال پوییش و زایش است
- شیوه هایی برای آموزش اخلاق حرفه ای وجود دارد
- رایج ترین شیوه آموزش، یاد گیری مستقیم است که کارایی لازم را نداشته است
- روش های غیر مستقیم در حین عمل، آموزش های اجتماعی و فرهنگی کارایی بیشتری را از خود نشان داده اند
- چنانچه بذر مناسب اخلاق حرفه ای به درستی پاشیده شود می تواند به عادت تبدیل و در نهایت فرهنگ تولید نماید

ملاحظات اخلاق حرفه ای

- هر حرفه ای دارای ضوابطی است که باید رعایت شوند
- تخطی از این ضوابط منجر به محرومیت می گردد
- این ضوابط بر اساس، اصولی استخراج می گردد
- این اصول طی زمان های مختلف مورد باز بینی قرار می گیرد
- مهمترین وظیفه اخلاق حرفه ای، رشد و توسعه قوانین مرتبط است
- قوانین اخلاق حرفه ای از طریق نظام نامه های اخلاقی به مدیریت ها ابلاغ می گردد
- صاحبان آن حرفه باید نسبت به رعایت آن قوانین اقدام نمایند
- در صورت عدم رعایت، با برخوردهای قانونی از حرفه عزل می گردند
- اصول کلی اخلاق حرفه ای شامل صلاحیت، صداقت، مسؤلیت حرفه ای، احترام به حقوق و شان افراد و... می باشد

مقررات کلی اخلاق حرفه ای

- ارزش ها:
- مشارکت ⇐ کار با دیگران برای بهبود ظرفیت قانونی
- کمال ⇐ انجام کار درست برای دلیل درست
- پاسخگویی ⇐ قبول مسئولیت اعمال خود
- فضیلت ⇐ رسیدن به برترین برآیندها
- شفافیت ⇐ نمایش بی پرده بودن و وضوح جوابگویی

کارکردهای اخلاق حرفه ای

- مشخص کردن نوع رفتارهای مورد پذیرش اعضای یک حرفه
- گسترش استانداردهای کاری در محیط کار
- ایجاد شاخص هایی برای خودارزیابی کارکنان
- ایجاد چارچوبی برای رفتارها و مسئولیتهای حرفه ای
- ایجاد وسیله ای برای هویت حرفه ای
- نشانه ای برای بلوغ حرفه ای

اخلاق کاری چیست؟

آیا اخلاق کاری یک ویژگی فردی است؟

یا یک معیار رفتاری که تک تک افراد برای دستیابی به اهداف سازمان باید داشته باشند؟
اگر بخواهیم از یک تعریف ساده استفاده کنیم می-توانیم آن را مجموعه ای از اصول اخلاقی بدانیم که هر فرد در انجام کارش رعایت می کند.

اخلاق کاری می تواند احساسی باشد که شما نسبت به شغل و حرفه ی خود دارید که در این صورت نگرش و رفتار شما را شکل می دهد.

اخلاق کاری همچنین وابسته به کیفیت انجام کار و مسئولیتهای مرتبط با آن است.

میزان احترامی که شما برای همکارانتان و کسانی که با آنها در تماس هستید قائلید و یا اینکه چطور با آنها ارتباط برقرار می کنید و تعامل دارید نیز اخلاق کاری را تعریف می کند

اخلاق کاری چیست؟

ویژگی های شخصیتی همچون صداقت، امانتداری، تواضع و مسئولیت پذیری از ویژگی های کلیدی اخلاق کاری محسوب می شوند.

این ویژگی ها تعیین می کنند که شما در یک موقعیت خاص چگونه رفتار می کنید و چه عکس العملی از خود نشان می دهید. چگونگی پاسخگویی شما نوع اخلاق کاری شما را نشان می دهد. واضح است که اخلاق کاری برای تعریف هویت شغلی شما بسیار مهم است، چون جزیی از شما می شود. بدون شک بخش بزرگی از تصویری که مردم از شما دارند با شناختن اخلاق کاری شماست.

ویژگی‌های اخلاق حرفه‌ای

- **مسئولیت‌پذیری:** در این مورد فرد پاسخ‌گوست و مسئولیت تصمیم‌ها و پیامدهای آن را می‌پذیرد؛ سرمشق دیگران است؛ حساس و اخلاق‌مند است؛ به درستکاری و خوشنامی در کارش اهمیت می‌دهد؛ برای ادای تمام مسئولیت‌های خویش کوشاست و مسئولیتی را که به عهده می‌گیرد، با تمام توان و خلوص نیت انجام می‌دهد.
- **برتری‌جویی و رقابت‌طلبی:** در تمام موارد سعی می‌کند ممتاز باشد؛ اعتماد به نفس دارد؛ به مهارت بالایی در حرفه خود دست پیدا می‌کند؛ جدی و پُرکار است؛ به موقعیت فعلی خود راضی نیست و از طرق شایسته دنبال ارتقای خود است؛ سعی نمی‌کند به هر طریقی در رقابت برنده باشد.
- **صادق بودن:** مخالف ریاکاری و دورویی است؛ به ندای وجدان خود گوش فرا می‌دهد؛ در همه حال به شرافت‌مندی توجه می‌کند؛ شجاع و با شهامت است.
- **احترام به دیگران:** به حقوق دیگران احترام می‌گذارد؛ به نظر دیگران احترام می‌گذارد؛ خوش‌قول و وقت‌شناس است؛ به دیگران حق تصمیم‌گیری می‌دهد؛ تنها منافع خود را مرجح نمی‌داند.

(ادامه) ویژگی‌های اخلاق حرفه‌ای

- رعایت و احترام نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی: برای ارزش‌های اجتماعی احترام قائل است؛ در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت می‌کند؛ به قوانین اجتماعی احترام می‌گذارد؛ در برخورد با فرهنگ‌های دیگر متعصبانه عمل نمی‌کند.
- عدالت و انصاف: طرفدار حق است؛ در قضاوت تعصب ندارد؛ بین افراد از لحاظ فرهنگی، طبقه اجتماعی و اقتصادی، نژاد و قومیت تبعیض قائل نمی‌شود.
- همدردی با دیگران: دلسوز و رحیم است؛ در مصائب دیگران شریک می‌شود و از آنان حمایت می‌کند؛ به احساسات دیگران توجه می‌کند؛ مشکلات دیگران را مشکل خود می‌داند.
- وفاداری: به وظایف خود متعهد است؛ رازدار دیگران است؛ معتمد دیگران است.

اصول اخلاق کاری قوی

صداقت

صداقت باید در هر قسمت کار شما وجود داشته باشد، از سروکار داشتن با ارباب رجوع تا رفتار با همکاران و افراد مافوق. این به معنی انجام دادن کار درست در هر شرایطی است، حتی اگر هیچ کس نفهمد و نبیند. حتی اگر بدانید رئیس‌تان هم متوجه نمی‌شود. تاثیر این کار را در روابط خود با دیگران مشاهده خواهید کرد، که یکی از مهمترین آنها اعتمادی است که بدست می‌آورید. با صداقت و راستی عمل کردن همچنین به معنای داشتن رفتاری سازگار و ثابت است. برای مثال اگر شما عضو یک گروهی هستید رفتارتان باید در سازگاری با دیگران برای رسیدن به یک مجموعه راهبردی در هماهنگی هم و به سمت هدفی مشخص باشد.

تاکید بر کیفیت کار

اگر تعهد و مسئولیت- پذیری شما همراه با نتایج خوب باشد، اخلاق کاری شما نمود واقعی خود را پیدا می کند.

1- بسیاری از افراد حداقل کاری که از آنها انتظار می رود انجام می دهند ، نه بیشتر

2- تعدادی از افراد بیشتر از سطح انتظار می درخشند. آنها بیشتر کار می کنند، بهتر عمل می کنند

این افراد کارمندانی با اخلاق کاری قوی و قابل اطمینان هستند

حرفه ای گری

این کلمه بسیار کلی به نظر می-رسد و همه چیز اعم از ظاهر شما در کار تا چگونگی عملکرد شما را در بر می-گیرد. به گونه ای خیلی-ها حرفه -ای- گری را آنقدر مهم می-دانند که معتقدند که همه- ابعاد شغلی و کاری به ویژه اخلاق کاری را در بر می-گیرد.

نظم

اخلاق کاری از درون هر فرد سرچشمه می-گیرد. شما می-توانید بارها و بارها به یک کارمند بگویید اینچنین باشد یا جور دیگری رفتار کند اما اگر او انضباط و نظم-پذیری لازم را برای تابع قوانین بودن نداشته باشد، هیچ راهی برای یک کارمند سازنده و خوب بودن باقی نمی-ماند. لازمه--ی نظم تمرکز، تعهد و عزم است تا بتوانید کاری را که باید انجام دهید.

حس مسئولیت- پذیری

لحظه- ای که عضو یک سازمان می شوید و وظایف و تکالیفی به عهده- ی شما گذاشته می- شود، مسئولیتی دارید که باید آن را به انجام برسانید. اگر اخلاق کاری قوی داشته باشید انجام وظایف برایتان خیلی مهم خواهد بود. همچنین تمایل خواهید داشت هر چه در توان دارید انجام دهید تا بهترین نتایج را داشته باشید

حس همکاری

شما به عنوان یک کارمند عضوی از یک سازمان هستید. به این معنی که جزیی از یک کل هستید و باید با دیگران کار کنید. اگر نتوانید این کار را انجام دهید، داشتن اخلاق کاری شما زیر سوال می رود. اصولاً اخلاق کاری شما در روابط شما شکل می گیرد و بستگی به این دارد که تا چه میزان می توانید به رسیدن به اهداف گروه کمک کنید.

کدهای اخلاقی در کتابداری و اطلاع رسانی

برخی موضوعات مهم و مشترک مرتبط با کاربران در کدهای اخلاقی کتابداری و اطلاع رسانی

- ۱ فراهم آوردن انواع منابع اطلاعاتی برای کاربران کتابخانه از طریق منابع سازماندهی شده، مفید و مناسب
- ۲ فراهم آوردن منابع اطلاعاتی بر اساس نیازهای کاربران و ارزشهای انسانی
- ۳ کمک به کاربران در استفاده از منابع و ابزار اطلاعاتی، و شناساندن منابع و خدمات کتابخانه و چگونگی استفاده از آن به کاربران
- ۴ فراهم آوردن امکان دسترسی آزادانه به منابع اطلاعاتی
- ۵ محترم شمردن حقوق تمام مراجعان به کتابخانه در خصوص محرمانه و خصوصی ماندن اطلاعات دریافتی و منابعی که امانتگرفته یا در خصوص آن مشورت میخواهند.

کدهای اخلاقی در کتابداری و اطلاع رسانی

- 6- فراهم آوردن امکان دسترسی مساوی به اطلاعات برای کاربران بدون توجه به خصوصیات، نیازها و ناتوانیها، جنس، ملیت، مذهب، تفکر سیاسی و موقعیت اجتماعی آنها
- 7- پاسخ صحیح، بدون تعصب، مؤدبانه و همراه با احترام به درخواستها
- 8- پاسخ درست، قابل اعتماد، کامل و کافی به سؤالات و درخواستها
- 9- تمایز قائل شدن بین اعتقادات شخصی و وظایف حرفه‌ای؛ بهنجاری که اطلاعاتی که توسط کتابدار فراهم می‌آید کامل، عینی و بدون غرض باشد و با عقاید، افکار و ارزشهای شخصی کتابدار به هم نیامیزد.

کدهای اخلاقی در کتابداری و اطلاع رسانی

- ۱۰- کمک به کاربران در یافتن کارآمدترین راه برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز آنها
- ۱۱- پیشگیری از شرایطی که موجب برخورد عقاید کاربران و کتابداران میشود.
- ۱۲- قضاوت حرفهای، بدون در نظر گرفتن تعصبات سیاسی، اخلاقی، مذهبی و مانند آنها
- ۱۳- منع هرگونه سانسور
- ۱۴- پرداختن به فعالیتهای آموزشی و پژوهشی که از مهمترین وظایف کتابخانه هاست.
- ۱۵- تبدیل محیط کتابخانه، به محیطی برای همکاری، مشورت و خودآموزی

ویژگیهای اخلاق حرفه ای کتابداران و اطلاع رسانی

در دنیای کتابداری، قواعد اخلاقی نخستین بار در قرن نوزدهم توسط پلامر مدیر دانشکده کتابداری پرات مطرح شد.

- درک بالا و معقول از جامعه کاربران، جامعه همکاران و مدیران و نیازهای آنها
- مثبت اندیشی در اندیشه و رفتار
- رفتار نیکو و محترمانه با مراجعان، همکاران و مدیران
- عدم تبعیض در ارتباط با مراجعان، همکاران و مدیران
- عدم مداخله بیجا در امور مراجعان، همکاران و مدیران
- صبوری، گذشت و فداکاری در برابر مسائل، دشواریها، کاستی ها
- صداقت در گفتار و رفتار
- رازداری در تعاملات
- رعایت کامل قوانین و مقررات حرفه ای و سازمانی
- وقت شناسی در انجام وظایف محوله
- حداکثر تلاش برای کمک به کاربران
- تلاش معقولانه برای صرفه جویی و در داری ها و وسایل کتابخانه

زمینه ها و فرایندهای کاری در حرفه

- مخاطب شناسی
- نیازشناسی اطلاعاتی
- گزینش منابع اطلاعاتی
- فراهم آوری منابع اطلاعاتی
- آماده سازی منابع اطلاعاتی
- سازماندهی منابع اطلاعاتی
- خدمات اطلاعاتی
- اشاعه اطلاعات
- آموزش کاربران
- ارزیابی خدمات

اخلاق حرفه ای در زمینه ها و فرایندهای کاری

رویکرد ماتریسی

الگوهای اخلاق حرفه ای و اخلاق مداری

مهمترین ویژگیهای اخلاقی و شخصیتی این الگوها
مثبت اندیشی
فروتنی، صداقت، رواداری و تحمل
ارتباط سازنده با همه قشرها
امادگی برای کمک به دیگران
مارکت جویی و حضور داوطلبانه درمجامع

- چند نمونه از الگوها و دلایل آن
- خانم نوش آفرین انصاری
- شادروان دکتر عباس حری
- شادروان پوری سلطانی
- دکتر نورالله مرادی
- کامران فانی
- فاطمه رهادوست

قواعد اخلاق حرفه ای

قواعد و استانداردها معمولاً از سوی انجمنهای حرفه ای تدوین و پیشنهاد می شود.

- توافق همگانی در یک حرفه در مورد قواعد اخلاقی
- هدفها:

- کمک به افراد یک حرفه برای انجام بهتر وظایف و کارکردهای حرفه ای خود
- شکل گیری الگوها و معیارهای اخلاقی مطرح در یک حرفه
- کمک به ایجاد فضای اخلاقی مطلوب در یک حرفه به منظور تعامل بهتر افراد با هم و با اهل حرفه
- کمک به شکل گیری همدلی و انسجام حرفه ای

تأثیر اخلاق حرفه ای بر موفقیت سازمان

• وجود الگوهای گوناگون برای موفقیت سازمانها

الگوی چهار مؤلفه ای

• مقبولیت درونی

• مقبولیت برونی (مشروعیت)

• هویت

• انسجام

اخلاق حرفه ای در همه این موارد کاملاً تاثیرگذار است

موانع رشد اخلاق حرفه ای در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی

- ناآگاهی از اهمیت راهبردی اخلاق حرفه ای (کتابداران - مدیران)
- کم اهمیت شمردن اخلاق حرفه ای
- عدم آموزش مبانی و قواعد اخلاق حرفه ای
- نبود منشور یا نظامنامه اخلاقی
- عدم تلاش برای برطرف کردن عوامل بازدارنده رشد اخلاق حرفه ای
- فرافکنی و تبعیض میان کارکنان
- تعارض و تنش سازمانی
- نگاه ابزاری به کارکنان
- انگیزه کشی برای خدمت
- کاهش رضایت شغلی

منشور یا قواعد اخلاق حرفه ای

- منشور به چه معناست؟
- مجموعه ای مدون و مکتوب از قواعد که از سوی یک نهاد و با هدف مشخص کردن حقوق آن نهاد و کارکنان وضع (تصویب) می شود Charter or code of ethics
- در طول یک دهه گذشته، انتظارات اخلاقی در حرفه ها بسیار بالا رفته است
- مشتریان، کارکنان و مدیران در پی تعریف قواعد اخلاقی برای تبیین نوع رفتارها در سازمان و یا حرفه خود هستند

تشریح انواع مسئولیتهای اخلاقی حرفه ای

- مسئولیت در قبال خود
- مسئولیت در قبال همکاران
- مسئولیت در قبال سازمان
- مسئولیت در قبال کاربران
- مسئولیت در قبال حرفه
- مسئولیت در قبال جامعه
- مسئولیت در قبال متخصصان سایر حرفه ها

مسئولیت در قبال خود

- بکارگیری ابتکار عمل، احساس مسئولیت و نظم در کلیه فعالیتهای حرفه ای خود
- توجه به اصل خدمت رسانی در تمام فعالیتهای خود و پرهیز از هرگونه تلاش در راستای اقتضاء یا سود شخصی، به عنوان رهنمود اصلی
- تلاش در راستای روزآمدسازی دانش و مهارتهای خویش برپایه تازه ترین یافته های علمی
- رعایت بیطرفی در رفتار و قضاوت های خویش در تمام مراحل، عدم تاثیرپذیری منفی از دیگران، و بکارگیری نهایت صداقت در ارتباطات و انجام وظایف
- وفاداری به اصول اخلاقی و ارزشهای انسانی همانند انسان دوستی، بیان عقاید، احترام به سیاسی... همه افراد بدون توجه به موقعیت اجتماعی، مذهب، ملیت، جنس، سن، دیدگاههای سیاسی

مسئولیت در قبال خود

- برای نشان دادن برتری خود نسبت به دیگر همکاران، به دنبال کسب شهرت نبوده و از آسیب رساندن و بدخواهی نسبت به شهرت حرفه ای آنها پرهیز می نمایم،
- از ارائه خدماتی که خارج از توانایی و فراتر از دانش من است به کاربران خودداری کرده و در عوض، آنها را به همکاران آگاه و متخصص معرفی می کنم،
  - با همکاران خود به تبادل اطلاعات و دانش پرداخته و به فعالیت انجمن ها و گروه های کتابداری کمک می نمایم،
  - در اقدامات و فعالیتهایی که در راستای ارتقای حرفه باشد . اثربخشی آن باشد مشارکت می کنم.

مسئولیت در قبال استفاده کنندگان

• پیمان می بندم که عالیترین سطح خدمات را به کلیه کاربران کتابخانه از طریق سازماندهی مناسب منابع، تدوین خط مشی های خدماتی مناسب، تسهیل دسترسی و پاسخگویی محترمانه به تمام نیازهای اطلاعاتی آنها بدون هیچگونه چشمداشت ارائه کنم،

به حقوق محرمانه و خصوصی مراجعه کنندگان خود احترام گذاشته و برای تضمین آزادی مطالعه آنها، از این حق حمایت کرده و تا جایی قانون اقتضاء می کند، هیچگونه اطلاعاتی در باره جزئیات کتابها و سایر منابع اطلاعاتی مورد استفاده آنها در اختیار دیگران قرار ندهم .

• هیچگونه تبعیض قومی، ملیتی، زبانی، سنی، اعتقادی و اجتماعی را میان جامعه استفاده کنندگان اعمال نکنم .

با کاربران صادق بوده و با متانت، انصاف، عدالت و صمیمیت عمل نموده و از انجام اعمال خلاف قانون، اخلاق، زسوم و مصلحت عمومی خودداری می کنم،

مسئولیت در قبال همکاران

- با همکاران خود با نهایت احترام برخورد کرده و از بکاربردن هرگونه گفتار و رفتار توهین آمیز که موجب لطمه دیدن روابط آنها می گردد خود داری می کنم
- در وظایف و فعالیتهای حرفه ای خویش، و در ارتباط با همکاران، درستی، احترام و روحیه همکاری را مبنا قرار می دهم
- فعالیتهایی که سهمین شدن همکاران در امور حرفه را فراهم می سازد مانند همایشها، میزگردها، نمایشگاهها، کارگاهها و غیره را به رسمیت شناخته و نهایت همکاری خود را در پیشبرد آنها به کار می گیرم
- راهنمایی و کمک به اعضای کم تجربه و دانشجویان کتابداری را در جهت توسعه مهارتهای مورد نیازشان اصل دانسته و در این راستا از هیچ کوششی دریغ نورزم
- با راهنماییها و خدمات ویژه، اعضاء جوانتر حرفه را مورد تشویق و حمایت قرار می دهم

مسئولیت در قبال حرفه

- برای تعالی حرفه کتابداری از طریق افزایش دانش و مهارت‌های حرفه ای خود و جذب اعضاء تلاش می کنم،
- از معتبرترین و بهترین قوانین، استانداردها، و آئین نامه ها برای اجرای کارهای تخصصی و حرفه ای استفاده می کنم،
- به کار خود عشق بورزم و ارزش والایی باری جایگاه حرفه کتابداری قائل شوم،
- در جلب اعتماد و احترام همگانی به حرفه با بهره گیری از تواناییهای تخصصی خود تلاش کنم،
- از خط مشی ها و فعالیتهای انجمن کتابداری و رفتارهای هنجارین حرفه ای پیروی کنم،
- تجربه و دانش تخصصی خود را با دیگر حرفه مندان به اشتراک گذارم تا کارایی حرفه افزایش یابد،

مسئولیت در قبال حرفه

- از هرگونه موقعیت و فرصت ایجاد شده برای بهبود نگرش همگانی نسبت به جایگاه و اعتبار حرفه کتابداری استفاده می‌کنم،
- از دریافت هرگونه پاداش و حقوق از کاربران در قبال ارائه خدمات خودداری می‌کنم تا اعتبار حرفه ام خدشه دار نشود،
- از نوآوریها و پیشرفتهای فناوریهای نوین برای پیشبرد هدفهای حرفه ای استفاده می‌کنم.

مسئولیت در قبال سازمان

- بین اعتقادات شخصی و وظایف حرفه ای تفکیک قائل می شوم و از دخالت باورهای شخصی در اجرای هدفهای سازمان و یا ایجاد دسترسی به منابع اطلاعاتی و تلاش در راستای تحقق رسالت سازمان خودداری می کنم

مسئولیت در قبال جامعه

- به عنوان عضوی از یک حرفه، به هویت و فرهنگ جامعه خود عشق ورزیده و احترام گذارم،
- به عنوان یک کتابدار تلاش می‌کنم در ایفای نقش حرفه‌ای خود، به شرافت اجتماعی و اخلاق همگانی توجه کرده و احترام به مملکت و سرزمین خویش را در اولویت قرار دهم،
- تلاش می‌کنم در راستای پاسخگویی به نیازهای آموزشی و پژوهشی و سایر نیازهای جامعه حرکت کنم،
- به عنوان یک کتابدار این اصل را باور دارم که منافع همگانی فراتر از رفاه و منافع شخصی، گروهی و یا حزبی است.
- ضمن احترام به حق مالکیت معنوی، دفاع از آزادی اندیشه و بیان و جریان آزاد اطلاعات را وظیفه خود می‌دانم و در راستای آن تلاش می‌کنم

مسئولیت در قبال متخصصان سایر حرفه ها

- به عنوان یک کتابدار باید تلاش کنم تا بر پایه احترام متقابل و حفظ تشریک مساعی با متخصصان حرفه های دیگر در تعامل و ارتباط و در صورت لزوم، همکاری باشم
- نمونه هایی از مسائل حرفه ای:
- نادیده گرفتن حق مؤلف
- سوء استفاده از حق مؤلف

نمونه هایی از مسائل حرفه ای: سرقت علمی و ادبی

- سلام بر شما و امید که روزگار خوش باشد. خانم دکتر؟؟ با من تماس گرفتند.
- بسیار آشفته بودند و فرمودند که این حوزه در تخصص ایشان نیست و کار را یکی از همکاران ایشان در کتابخانه ملی نوشته است و خود همان همکار اسمش را از میان نویسندگان حذف کرده.
- هم اکنون نیز ایشان را تهدید کرده است که زندگی اش را به مخاطره می اندازد!
- عذرخواهی فراوان کردند و فرمودند که می خواهند برای ایفلا نامه بنویسند تا نام خودشان حذف و نام من به جای ایشان گذاشته شود
- قصد ریختن آبروی ایشان را ندارم نمی دانم این کار تا چه اندازه اخلاقی است. فعلا نپذیرفتم و به ایشان اطمینان دادم که بهتر دانستم که شما نیز در جریان باشید. روزگار روشن و پیروز باشید.

نمونه هایی از مسائل حرفه ای: جو سازی بر علیه افراد

سلام؛ آنچه می بینید صفحه عنوان مجله «؟؟» است که انجمن کتابداری؟؟ در می آورد و به سفارش نهاد به موضوع «؟؟» اختصاص یافته.

دست اندرکاران این مجله امروز هم در نشست هم اندیشی؟؟ درباره دوره؟؟ حضور داشتند. این افراد چه کسانی بودند؟ آقای؟؟ که همسر خانم؟؟، کارشناس اداره؟؟، است و آقای؟؟ که همسر خانم؟؟ است که در این مجله نیز مقاله دارد و دوست خانم؟؟ است.

نمونه هایی از مسائل حرفه ای: عدم رعایت حریم خصوصی

- سرک کشیدن به میز همکار
- سرک کشیدن به ایمیل افراد
- سرک کشیدن به فایل‌های خصوصی افراد
- بزرگ کردن مسائل دیگران نزد دیگران

اخلاق حرفه ای در فضای مجازی

«مسئله ای» بنام فضای مجازی

- استفاده معقول در برابر سوء استفاده از فضای مجازی
- فضای مجازی به منزله بستر تعامل سازنده و مثبت یا تخریب و شایعه پراکنی
- هویت واقعی و هویت ساختگی در فضای مجازی

راهها و رویکردهایی برای گسترش اخلاق حرفه ای

- ایجاد کمیته اخلاق حرفه ای در انجمن
- ایجاد کمیته اخلاق حرفه ای در کتابخانه
- برگزاری کارگاههای آموزشی
- تدوین و نصب منشور اخلاق حرفه ای در کتابخانه
- باور به ارزشمندی اخلاق حرفه ای